

ВИЗНАЧЕННЯ СТОМАТОЛОГІЧНОЇ ГРАМОТНОСТІ СТУДЕНТІВ СТОМАТОЛОГІВ ЗА ДОПОМОГОЮ АНКЕТУВАННЯ ТА ОСНОВИ ДЕОНТОЛОГІЇ

ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет

імені І. Я. Горбачевського МОЗ України» (м. Тернопіль)

Дослідження проведені в рамках науково-дослідної роботи кафедри терапевтичної та дитячої стоматології ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського» «Клініка, діагностика, лікування вроджених вад розвитку обличчя, захворювань зубів і пародонта», Недержавної реєстрації 0109U002900.

Вступ. Культура стоматологічного здоров'я – необхідна складова частина загальної культури людини [3, 4, 9, 11]. Лікарі-стоматологи є професійними носіями знань про збереження здоров'я порожнини рота. Ці знання передаються населенню в ході санітарно-освітньої роботи [10, 12, 13].

Наукові основи знань щодо збереження здоров'я порожнини рота закладаються у лікарів-стоматологів в ході вивчення різних освітніх дисциплін, передбачених навчальними планами вищого навчального закладу. Грамотність студента-стоматолога з питань збереження здоров'я порожнини рота формується із суми отриманих в ході навчання знань і сформованих у процесі практично – орієнтованих навичок.

Фундаментальні основи медичних знань викладаються студентам на перших курсах університету, а з другого курсу в програму навчання вводяться спеціальні стоматологічні дисципліни. Хоча в університеті існує спадкоємність в подачі навчального матеріалу, кожна дисципліна – це закінчений і відособлений модуль навчальної програми, який закінчується оцінкою знань студента по відповідному предмету [2, 7]. Надалі, приступаючи до вивчення клінічних стоматологічних дисциплін, на знання фундаментальних дисциплін: анатомії, фізіології, патологічної анатомії та фізіології, фармакології та інших – студенти можуть спиратися для формування цілісного уявлення про процеси, що відбуваються в порожнині рота в нормі і при патології. Стоматологічна грамотність не викладається окремим курсом, а складається із знань щодо збереження здоров'я порожнини рота, отриманих студентом на курсах спеціальних дисциплін: ортопедичної, терапевтичної, хірургічної стоматології та стоматології дитячого віку. Компетентність у питаннях збереження здоров'я порожнини рота формує у студентів – майбутніх лікарів – цілісне і грамотне ставлення до збереження власного стоматологічного здоров'я, здоров'я пацієнтів та оточуючих людей.

Для оцінки стоматологічної грамотності населення в нашій країні не існує уніфікованого підходу. Існуючі методи оцінки грамотності носять вузько науковий характер [5, 6]. У зарубіжній практиці для оцінки стоматологічної грамотності населення використовується індекс REALD [8, 15]. Даний індекс важко адаптувати до застосування в нашій країні. Крім того, розуміння сенсу прочитаних термінів тесту не оцінюється, отже, тест говорить скоріше про загальну грамотність, ніж про грамотність в питаннях стоматології [14].

У цьому зв'язку найбільш оптимальним способом оцінки грамотності населення України з питань стоматологічного здоров'я, на наш погляд, є створення анкетування, яке дозволить оцінити знання респондента з питань здоров'я порожнини рота.

Нами був розроблений інструмент оцінки стоматологічної грамотності населення – «Індекс стоматологічної грамотності населення» (ІСГН). Анкета містить 15 різнопланових питань щодо збереження здоров'я порожнини рота з варіантами відповідей, які відповідають певним балам.

Мета дослідження – оцінка стоматологічної грамотності студентів-стоматологів на основі використання розробленої анкети «Індекс стоматологічної грамотності населення».

Об'єкт і методи дослідження. Проведена оцінка стоматологічної грамотності серед 294-х студентів-стоматологів 2-5-го курсів ТДМУ ім. І. Я. Горбачевського з використанням розробленої анкети «Індекс стоматологічної грамотності населення».

Обробка отриманих даних проведена за допомогою програми статистичного аналізу PASW Statistic 18.0 для Windows.

Результати досліджень та їх обговорення. Серед 294-х студентів, які брали участь в обстеженні, хлопці склали 37,6%, дівчата – 63,4%. Аналіз результатів опитування свідчив про недостатній рівень стоматологічної грамотності тестованих респондентів. Незадовільний рівень стоматологічної грамотності мали 29,6% студентів, які приймали участь в опитуванні. Задовільний рівень стоматологічної грамотності був у 47,0% тестованих. Хороший – у 19,2%. Відмінний рівень знань показали 4,0% респондентів. Максимально можливу кількість

Таблиця
Показники рівня стоматологічної
грамотності студентів-стоматологів
(n = 294)

Рівень стоматологічної грамотності (%)	2-й курс	3-й курс	4-й курс	5-й курс
Незадовільний	56,6	37,0	14,5	11,4
Задовільний	40,8	49,3	50,0	47,7
Добрий	1,3	13,7	32,3	29,5
Відмінний	1,3	0	3,2	11,4
ІСГН (балів)	34,47	35,86	38,23	38,78

балів при тестуванні набрав лише один з опитуваних студентів.

Значення показників індексу стоматологічної грамотності у студентів різних курсів вказують на те, що число студентів-стоматологів, які мають хороший рівень грамотності, збільшується, а число студентів, які мають незадовільний рівень грамотності, зменшується з кожним курсом навчання. Так, студенти 2-го курсу мають «незадовільні» знання в 56,6% випадків, тоді як у студентів 5-го курсу цей показник 11,4%. «Хороші» знання мають 1,3% анкетованих студентів 2-го курсу та 29,5% студентів 5-го курсу. Дослідження показали, що відмінні знання мають 11,4% студентів 5-го курсу (**табл.**). Студенти 2-го курсу на початку оволодіння стоматологічною спеціальністю мають показники ІСГН, які відповідають рівню грамотності населення [1], при цьому показник числа студентів, які мають задовільний рівень стоматологічної грамотності, в два рази вище, ніж у населення.

З 15-ти запропонованих респондентам питань по 7-ми питаннях у студентів-стоматологів сформована чітка позиція. З цих питань більш 90% респондентів отримали максимальне значення балів, вибрали правильну відповідь із переліку можливих.

Найбільша кількість правильних відповідей було зафіксовано в питанні про вплив куріння на розвиток стоматологічних захворювань. Це питання отримало однакову об'єктивну оцінку значимості – 99,1% студентів відзначили негативний вплив куріння на стан здоров'я порожнини рота.

Питання про необхідну тривалість чистки зубів також отримало високий відсоток правильних

відповідей. У рекомендаціях стоматологів за тривалістю чистки зубів традиційно фігурує час 2-3 хвилини. Учасники тестування в 82,0% випадків визначили тривалість часу чистки зубів – 3 хвилини і в 16,1% – 2 хвилини. Отже, 98,1% респондентів висловили правильну точку зору.

Наступним за кількістю правильних відповідей стало питання: «Як часто необхідно відвідувати стоматолога?» Відповідь: «Один-два рази на рік» продемонстрували 96,7% анкетованих.

З питань терміну тривалості використання зубної щітки, мети використання жувальної гумки, причин розвитку захворювань ясен, карієсу зубів і впливу захворювань порожнини рота на формування неприємного запаху з порожнини рота у тестованих сформовано правильну думку.

В інших восьми питаннях тесту респонденти показали низький рівень стоматологічної грамотності. Найбільшу складність у студентів-стоматологів викликало питання про застосування флосів, тільки 10,9% тестованих вважають за необхідне щоденне використання флосів. Отже, ряд питань щодо збереження стоматологічного здоров'я вимагають коректування знань студентів в ході подальшого навчання та інтернатурі.

Висновки. Запропонований метод оцінки – «ІСГН» – відображає рівень знань респондентів у питаннях збереження здоров'я порожнини рота, і його значення мають достовірну тенденцію росту з терміном навчання студентів-стоматологів спеціальних дисциплін.

Студенти-стоматологи мають концептуальні знання про збереження здоров'я порожнини рота, але деякі питання потребують корекції в ході подальшого навчання для вдосконалення рівня знань.

Оцінка стоматологічної грамотності студентів-стоматологів може бути використана для оцінки ступеня підготовленості студента до практичної самостійної діяльності з передачі знань про збереження порожнини рота населенню.

Перспективи подальших досліджень. Основною метою нашої політики є створення умов для розвитку студентів, спрямованих на отримання якісного досвіду та знань, а також ліквідації всіх стримувальних факторів, оновлення змісту освіти та організації навчально-виховного процесу відповідно до демократичних цінностей.

Література

1. Бова З. В. Становлення соціальної ідентичності студентської молоді в інтеркультурному освітньому просторі. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://novyn.kpi.ua/2008-3/03_Bova.pdf.
2. Іванова Д. Г. Місце і роль педагогічної діагностики у підготовці майбутніх у підготовців майбутніх учителів до професійної діяльності в полікультурному освітньому середовищі / Д. Г. Іванова, О. Б. Борисова // Проблеми освіти. – 2012. – № 70 (Ч. 2). – С. 145-149.
3. Ісак О. С. Академічна мобільність студентів і викладачів у педагогічній освіті України в контексті Євроінтеграційних процесів / О. С. Ісак // Вища освіта України. – 2011. – № 3 (дод. 1), Т. 1. – С. 326-113.
4. Мосеева М. В. Обучение гигиеническому образу жизни пациентов с патологией системы пищеварения / М. В. Мосеева, И. А. Колодкина, С. Н. Корнева, Р. Ф. Шаура // Сб. научных трудов S world по материалам международной науч.-практ. конф. – 2010. – Т. 19, № 3. – С. 71-74.
5. Неганов С. А. Модульные технологии в образовании в системе Болонского процесса / С. А. Неганов // Интеграция образования. – 2005. – № 4. – С. 50-55.
6. Тарасова Н. В. Роль гигиенического воспитания в системе первичной профилактики стоматологических заболеваний / Н. В. Тарасова, Е. А. Бриль, Т. В. Федорова [и др.] // Сиб. мед. обозрение. – 2012. – № 4. – С. 6-11.

7. Юцявичене П. А. Теория и практика модульного обучения : учебное пособие / П. А. Юцявичене. – Каунас : Швиеса, 1989. – 271 с.
8. Evaluation of a word recognition instrument to test health literacy in dentistry : the REALD-99 / J. A. Richman, J. Y. Lee, R. G. Rozier [et al.] // J. Public. Health. Dent. – 2007 Spring. – Vol. 67 (2). – P. 99–104.
9. Global goals for oral health 2020 // Bull World Health Organ. – 2005. – Vol. 83. – P. 686–693.
10. Horowitz A. M. Oral health literacy : a pathway to reducing oral health disparities in Maryland / A. M. Horowitz, D. V. Kleinman // J. Public. Health Dent. – 2012 Winter. – Vol. 72 Suppl 1. – S. 26–30.
11. Petersen P. E. Challenges to improvement of oral health in the 21st century – the approach of the WHO Global Oral Health Programme / P. E. Petersen // Int. Dent. J. – 2004. – Vol. 54. – P. 329–343.
12. Podschun G. D. National plan to improve health literacy in dentistry / G. D. Podschun // J. Calif. Dent. Assoc. – 2012 Apr. – Vol. 40 (4). – P. 317–320.
13. The relationship of oral health literacy and self-efficacy with oral health status and dental neglect / J. Y. Lee, K. Divaris, A. D. Baker [et al.] // Am. J. Public. Health. – 2012 May. – Vol. 102 (5). – P. 923–929.
14. Schiavo J. H. Oral health literacy in the dental office : the unrecognized patient risk factor / J. H. Schiavo // J. Dent. Hyg. – 2011 Fall. – Vol. 85 (4). – P. 248–255.
15. Schonlau M. Patients' literacy skills: more than just reading ability / M. Schonlau, L. Martin, A. Haas [et al.] // J. Health. Commun. – 2011 Nov. – Vol. 16 (10). – P. 1046–1054.

УДК 37.012.11-372.313

ВИЗНАЧЕННЯ СТОМАТОЛОГІЧНОЇ ГРАМОТНОСТІ СТУДЕНТІВ СТОМАТОЛОГІВ ЗА ДОПОМОГОЮ АНКЕТУВАННЯ ТА ОСНОВИ ДЕОНТОЛОГІЇ

Бандрівський Ю. Л.

Резюме. Для оцінки рівня стоматологічної грамотності населення запропонований інструмент оцінки – «Індекс стоматологічної грамотності населення» (ІСГН). Студенти-стоматологи – майбутні лікарі – є професійними носіями знань щодо збереження здоров'я порожнини рота. Стоматологічна грамотність студента формується в процесі навчання із суми знань з різних дисциплін. У статті розглядаються питання оцінки рівня стоматологічної грамотності 294-х студентів-стоматологів різних курсів. Запропонований метод оцінки – «ІСГН» – відбиває рівень знань респондентів у питаннях збереження здоров'я порожнини рота, і його значення мають достовірну тенденцію росту з терміном навчання студентів-стоматологів спеціальних дисциплін.

Ключові слова: стоматологічне здоров'я, здоров'я порожнини рота, студенти-стоматологи, оцінка стоматологічної грамотності.

УДК 37.012.11-372.313

ОПРЕДЕЛЕНИЕ СТОМАТОЛОГИЧЕСКОЙ ГРАМОТНОСТИ СТУДЕНТОВ СТОМАТОЛОГОВ С ПОМОЩЬЮ АНКЕТИРОВАНИЯ И ОСНОВЫ ДЕОНТОЛОГИИ

Бандривский Ю. Л.

Резюме. Для оценки уровня стоматологической грамотности населения предложен инструмент оценки – «Индекс стоматологической грамотности населения» (ИСГН). Студенты-стоматологи – будущие врачи – являются профессиональными носителями знаний по сохранению здоровья полости рта. Стоматологическая грамотность студента формируется в процессе обучения из суммы знаний по различным дисциплинам. В статье рассматриваются вопросы оценки уровня стоматологической грамотности 294-х студентов-стоматологов разных курсов. Предложенный метод оценки – «ИСГН» – отражает уровень знаний респондентов в вопросах сохранения здоровья полости рта, и его значения имеют достоверную тенденцию роста со сроком обучения студентов-стоматологов специальным дисциплинам.

Ключевые слова: стоматологическое здоровье, здоровье полости рта, студенты-стоматологи, оценка стоматологической грамотности.

UDC 37.012.11-372.313

Determination of Dental Students 'Skills Dentists by Means of Questionnaires and Fundamentals of Ethics

Bandrivsky Yu. L.

Abstract. Introduction. Culture dental health – a necessary part of the general culture of human. Dentists are professional native knowledge of oral health preservation. This knowledge is transmitted to the population in the health education work.

Scientific basis of knowledge on preserving oral health are laid in the dentists in the study of various educational disciplines in the curriculum of higher education. Literacy student dentist for maintaining the health of the oral cavity is formed from the amount obtained during the training and the existing knowledge in the practical – oriented skills.

Fundamentals of medical knowledge taught students in first year of university, and the second course in the curriculum are special dental disciplines. While at the university, there is continuity in the supply of educational

material, each discipline – a complete and isolated module training program that ends with the student's knowledge of the relevant subject. Further, began to study clinical dental disciplines, knowledge on fundamental subjects: anatomy, physiology, pathological anatomy and physiology, pharmacology and others – students can build to form a holistic understanding of the processes occurring in the oral cavity in normal and pathological conditions. Dental literacy is taught in a separate course, and consists of knowledge to preserve oral health, received a student in a course of special subjects: orthopedic, therapeutic, surgical dentistry and pediatric dentistry. Competence in maintaining the health of the oral cavity forms in the students – future doctors – a holistic and competent attitude to maintain proper dental health and the health of patients and the people around them.

To evaluate the dental literacy in our country there is no unified approach. Existing methods for assessing literacy are narrowly scientific in nature. In foreign practice to assess dental literacy index is used REALD. This code is difficult to adapt for use in our country. Moreover, understanding the meaning of read timing of the test is not scored, therefore, the test says more about the general literacy than on literacy issues in dentistry.

In this regard, the most appropriate way to assess literacy Ukraine on dental health, in our view, is to create a survey that will assess the respondent's knowledge on oral health.

We have developed a tool to assess dental literacy – "Index dental literacy". Questionnaire contains 15 diverse issues to preserve oral health of answer options that meet specific points.

The proposed evaluation method – reflects the level of knowledge of respondents in the conservation of oral health and its importance are accurate term trend growth of student learning dentists specialized disciplines.

Students dentists have conceptual knowledge of maintaining the health of the mouth, but some issues requiring correction in the further training to improve the level of knowledge.

Assessment of dental students' literacy dentists can be used to assess the readiness of students to practice self-knowledge transfer activities with the preservation of oral public.

Prospects for further research. The main goal of our policy is to create conditions for students aiming for a high-quality experience and knowledge, as well as eliminate all the deterrent factors renewal of educational content and organization of the educational process in accordance with democratic values.

Keywords: dental health, oral health, dental students, dental assessment literacy.

Рецензент – проф. Ткаченко І. М.

Стаття надійшла 21. 08. 2014 р.